

استراتژی‌های برنامه‌ریزی منطقه‌ای گردشگری با استفاده از تکنیک SWOT مطالعه موردی: شهرستان پیرانشهر

رضا قادری*^۱، زهره هادیانی^۲، کاوه محمدی^۳، طاهر ابوبکری^۴

چکیده

ایران به لحاظ جاذبه‌های گردشگری، در میان ۱۰ کشور برتر جهان قرار دارد و بدین ترتیب دستیابی به موفقیت در مدیریت و توسعه جهانگردی، برنامه‌ریزی جهانگردی در تمام سطوح را برای کشور ضروری می‌سازد. زیرا صنعت گردشگری به قدری در توسعه اقتصادی- اجتماعی کشورها اهمیت دارد که اقتصاددانان آن را صادرات نامرئی لقب داده‌اند. این مطالعه به صورت توصیفی- تحلیلی بوده و با استفاده از تکنیک SWOT به تدوین استراتژی‌ها و راهبردهای ممکن جهت توسعه گردشگری در شهرستان پیرانشهر پرداخته است. از اهداف پژوهش حاضر شناسایی قابلیت‌های گردشگری پیرانشهر و ارائه راهبردهای مناسب برای توسعه آن، توسعه کاربرد مدل‌ها در برنامه‌ریزی گردشگری کشور و معرفی شهرستان پیرانشهر به عنوان یکی از شهرهای جاذب گردشگر در سطح داخلی و بین‌المللی می‌باشد. با توجه به موقعیت ویژه و استراتژیک پیرانشهر به دلیل قرار گرفتن بر مسیر راه تجاری ایران- عراق و سایر کشورهای حاشیه مدیترانه، وجود گمرک رسمی ترمچین، معادن سنگ گرانیت، شهرک صنعتی، امنیت و ... می‌توان آن را به عنوان منطقه گردشگری هم در سطح ملی و هم بین‌المللی معرفی کرد. نتایج حاصل از این مطالعه نشان می‌دهد که با توجه به استراتژی‌های ارائه شده جهت توسعه گردشگری در شهرستان پیرانشهر می‌توان با برنامه‌ریزی صحیح در جهت توسعه گردشگری برای ساکنان آن اشتغال ایجاد کرد و با توجه به جاذبه‌های متعدد آن را به عنوان منطقه گردشگری معرفی کرده و در صورت تعیین آن بعنوان منطقه آزاد تجاری موقعیت ویژه‌ای را برای کشور و شهرستان و ساکنان مناطق مرزی هم به لحاظ اقتصادی و هم به لحاظ امنیتی به ارمغان آورد.

واژه‌های کلیدی: برنامه‌ریزی منطقه‌ای، گردشگری، پیرانشهر، مدل SWOT

۱- دکتری در جغرافیای انسانی و مدرس گروه جغرافیای دانشگاه پیام نور ارومیه، ایران
۲- استادیار جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران
۳- دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران
۴- دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه تهران، ایران
* نویسنده مسئول مقاله : reza_ghaderi86@yahoo.com ، ۰۹۱۴۱۴۰۴۷۶۵

بیان مسأله:

امروزه صنعت گردشگری در دنیا رونق فراوانی پیدا کرده تا جایی که بسیاری از کشورهای در حال توسعه و دارای منابع درآمدی کم توانسته‌اند از این طریق بسیاری از شاخص‌های اجتماعی-اقتصادی و فرهنگی خود را به میزان بالایی ارتقاء داده و برای مشکلاتی همچون بیکاری، درآمد سرانه پایین، کمبود درآمدهای ارزی و مسائل فرهنگی همچون ذهنیت منفی نسبت به این مناطق، ناشناخته ماندن میراث فرهنگی آنان و ... راه‌حلهایی پیدا کنند و بر آنها فائق آیند (کریم‌پناه، ۱۳۸۴: ۴۴). آثار مستقیم حاصل از گردشگری، با احتساب حدود ۶ درصد از تولید ناخالص جهانی در این صنعت، نمایانگر تخصیص یک شغل از هر ۱۵ شغل به این صنعت در آینده‌ای نزدیک بوده و در صورتی که آثار و منافع غیرمستقیم نیز مدنظر قرار گیرد حدود ۱۰ درصد از تولید ناخالص جهان و یک شغل به ازای هر ۹ شغل در این صنعت نشو و نما خواهد یافت (یآوری و همکاران، ۱۳۸۴: ۱).

ایران به لحاظ موقعیت، اقلیم و داشتن فرهنگ‌های محلی متفاوت دارای طیف وسیعی از چشم‌اندازها، آب و هوا و جاذبه‌های گردشگری متنوع است، امروزه اکثر سفرهایی که انجام می‌شود بیشتر با هدف آشنایی با فرهنگ جوامع مختلف، تاریخ، وضعیت اقتصادی و اجتماعی و دیدن جاذبه‌های طبیعی مناطق مختلف می‌باشد. مردم جهان برای رهایی از خستگی ناشی از زندگی ماشینی و کار و فعالیت‌های روزمره خود به دنبال محیطی آرام و جذاب هستند تا در آنجا بتوانند به آرامش روحی و روانی مناسبی دست پیدا کنند. این استقبال و نیاز مبرم ساکنان این کره خاکی به گردش و تفریح، آشنایی با سایر اقوام و ملل دیگر، سودآور بودن آن و ... باعث شده است تا اکثر کشورهای جهان اعم از توسعه یافته و در حال توسعه دنبال توسعه این صنعت در داخل ممالک خود بوده تا با تأمین امنیت و شرایط لازم، ورود گردشگران خارجی را به داخل کشورهايشان فراهم کنند. در راستای انجام پژوهش سؤال و فرضیه اصلی زیر مطرح می‌گردد:

- آیا با توجه به موقعیت جغرافیایی و قرارگیری شهر پیرانشهر در مسیر کشورهای عراق و سوریه می‌توان آن را در سطح ملی و منطقه‌ای به عنوان منطقه توریستی معرفی کرد؟

- شهرستان پیرانشهر را می‌توان به دلیل موقعیت جغرافیایی آن و واقع شدن در مسیر شاهراه بین‌المللی بین کشورهای ایران، عراق و سوریه از طریق گمرک رسمی ترمچین و سایر جاذبه‌های اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و اکوتوریستی بعنوان منطقه توریستی در سطح ملی و بین‌المللی معرفی کرد.

از اهداف پژوهش حاضر می‌توان به توسعه کاربرد مدل‌ها در برنامه‌ریزی، آشنایی با مفهوم برنامه‌ریزی منطقه‌ای گردشگری و مهم‌تر از همه معرفی شهرستان پیرانشهر به عنوان یکی از شهرهای جاذب گردشگر در سطح ملی و بین‌المللی اشاره کرد.

مبانی نظری:

گردشگری مفهومی فراگیر و گسترده است که تاریخچه آن به سال ۱۸۱۱ میلادی یا پیش از آن برمی‌گردد و تعریف آن همچنان دستخوش تغییر و دگرگونی است (فرزین، ۱۳۸۳: ۴). فعالیت اقتصادی پر دامنه‌ای که شامل صدها بنگاه اقتصادی می‌شود که برخی از آنها عظیم بوده ولی بخش اعظم آنها کوچک هستند (لاندرگ، ۱۹۹۵: ۷). با توجه به این که امروزه اقتصاد گردشگری جزء یکی از پردرآمدترین راه‌های کسب و کار و تولید درآمد برای کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه شده است؛ دستیابی به این مهم و سایر مزایای توسعه صنعت گردشگری نیازمند توسعه زیرساخت‌های لازم برای اقتصاد گردشگری در کشور است. برای دست یافتن به این امر مهم باید از برنامه‌های بلندپروازانه دوری جست و به ارائه دیدگاهی تحت عنوان دیدگاه برنامه‌ای بسنده کرد؛ این دیدگاه در پی این امر است تا بتواند در یک روند زمانی، وضعیت متعادلی را از نظر هزینه و درآمد در فراگردهای خرد و فرایندهای کلان اقتصاد گردشگری ایجاد نماید (فلاح‌پسند و همکاران، ۱۳۷۷: ۱).

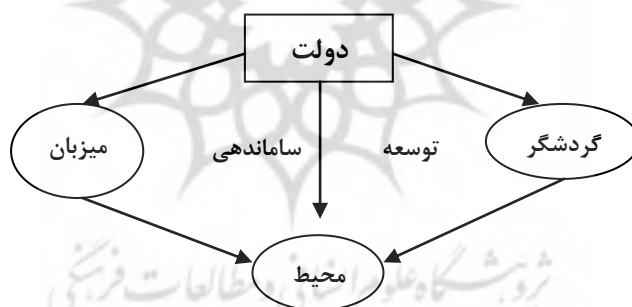
همچنین، گردشگری در برگیرنده بخش‌های متفاوتی می‌باشد که در چارچوب کلیت و سیستمی از اجزاء مختلف عمل می‌کند (Gunn, 2002: 34). بنابراین سیستمی بودن و ارتباط اجزاء مختلف صنعت گردشگری با همدیگر، برنامه‌ریزی برای این صنعت را هم در سطح ملی و هم منطقه‌ای ضروری می‌سازد.

گنز (Gets, 1987) در ارتباط با برنامه‌ریزی توریسم پنج رویکرد را مورد توجه قرار داده است؛ الف) تقویت‌گراها^۱ ب) رویکرد اقتصادی، ج) صنعتی‌مدار، د) رویکرد فیزیکی - فضایی، و) رویکرد اجتماعی مدار. اما رویکرد دیگری که باید به آنها اضافه نمود رویکرد برنامه‌ریزی توسعه پایدار^۲ است (موحد، ۱۳۸۱: ۱۲۶).

برنامه‌ریزی را می‌توان فرآیندی خردمندانه دانست، یعنی قبل از اینکه فعالیتی انجام شود، تصمیم گرفته می‌شود که چگونه و چه زمانی و با چه منابعی (ابزارهایی) انجام شود. بنابراین برنامه‌ریزی تصویر روشنی از هدف، ابزار و روش‌های مناسب برای رسیدن به هدف است (ملکی، ۱۳۷۹: ۵۳). برای دستیابی به موفقیت در مدیریت و توسعه جهانگردی، برنامه‌ریزی جهانگردی در تمام سطوح ضروری است. تجربه بسیاری از مناطق جهانگردی در دنیا در درازمدت نشان داده است که روش برنامه‌ریزی شده برای توسعه جهانگردی می‌تواند بدون ایجاد مشکلات مهم فوایدی به همراه آورده و بازارهای جهانگردی رضایت‌بخشی را ایجاد کند (عبداللهی، زاده، ۱۳۷۹: ۱۱). اصولاً امروزه بدلیل پیچیده شدن روابط و تعاملات جهانی و اثرگذاری آنها بر کشورهای توسعه نیافته و در حال توسعه به صورت ناخودآگاه ضرورت تدوین برنامه‌ها و سیاست‌های مناسب جهت توسعه همه امور احساس می‌شود. یکی از این موارد گردشگری می‌باشد که در سطح داخلی و بین‌المللی به ترتیب تحت عنوان گردشگری داخلی و خارجی خوانده می‌شود نیازمند برنامه‌ریزی می‌باشد، بطوریکه با برنامه‌ریزی می‌توان در مناطقی که دارای توانمندی‌های متفاوتی از نظر گردشگری است آنها را توسعه داده و دائمی کرد.

از آنجائیکه گردشگری بر فعالیت چندین بخش از جامعه و اقتصاد تأثیر می‌گذارد، گردشگری افسارگسیخته و بی‌برنامه پیامدهای زیانبار و منفی را در پی خواهد داشت. ساماندهی گردشگری به موازات امر توسعه که نتیجه برنامه‌ریزی است قرار گرفته و همپوشی سه جزء دولت، محیط و میزبان را در بر می‌گیرد که در رویکردی به توسعه توجه به گردشگران نیز به عنوان یک جزء اصلی مطرح می‌شود (سقای، ۱۳۸۵: ۱۱۴).

نمودار شماره ۱: شمایی از ساماندهی و توسعه گردشگری در یک مکان

منبع: سقای، ۱۳۸۵

بنابراین برنامه‌ریزی برای طیف وسیع درگیر در امر گردشگری در سطح ملی یا یک منطقه با توجه به آثار مثبت و منفی و توسعه آن نیازمند ارائه برنامه‌های مناسب و در چارچوب کلیتی سیستمی و یکپارچه‌نگر و نه تک بعدی را می‌طلبد.
روش تحقیق:

روش تحقیق و مطالعه پژوهش حاضر به صورت کتابخانه‌ای و پرسشنامه‌ای بوده است، جهت پرکردن پرسشنامه و وزن‌دهی و رتبه‌بندی هر یک از نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها براساس نظرات کارشناسان ادارات و سازمان‌های شهرستان پیرانشهر (فرمانداری، دانشگاه‌ها، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، منابع طبیعی، گمرک و گردشگران داخلی) وارد شده به شهرستان پیرانشهر بوده است.

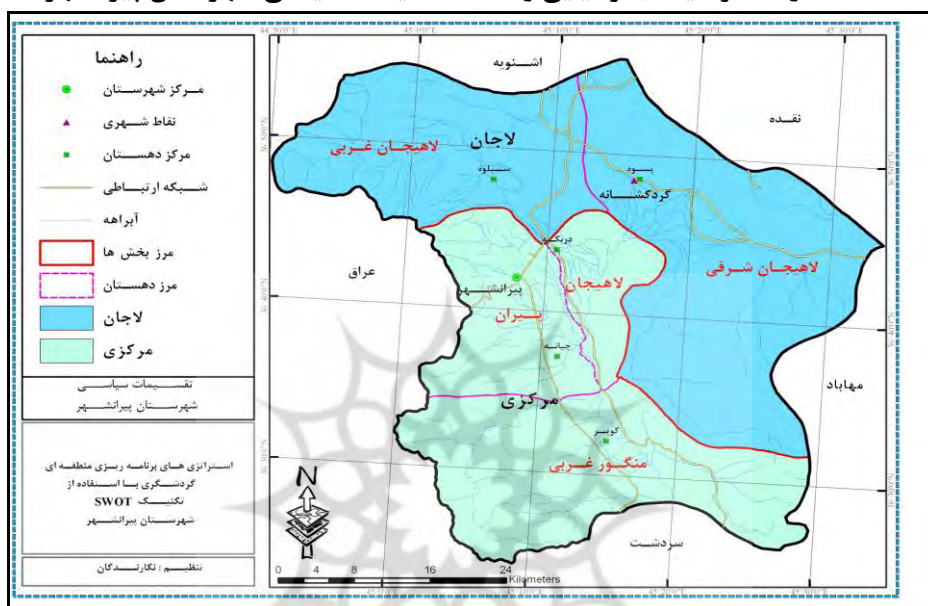
¹. Boosterism

². Sustainable Tourism Planning

شناخت منطقه مورد مطالعه:

شهرستان پیرانشهر در جنوب غربی استان آذربایجان غربی، در طول ۴۵ درجه و ۸ دقیقه شرقی و عرض جغرافیایی ۳۶ درجه و ۴۲ دقیقه شمالی و در فاصله ۱۴۹ کیلومتری از مرکز استان قرار دارد. (نقشه شماره ۱) مساحت شهرستان پیرانشهر ۲۴۰۲ کیلومتر مربع بوده و با شهرهای نقده، اشنویه، مهاباد و سردشت، مرز داخلی و با کشور عراق در سمت غرب، مرز خارجی دارد (کاک درویشی، ۱۳۷۸: ۲۶). این شهرستان براساس آخرین تقسیمات کشوری شامل دو نقطه شهری و دو بخش بوده و تعداد جمعیت آن براساس سرشماری سال ۱۳۸۵، برابر ۱۱۲۹۹۴ نفر می‌باشد که از این میزان تعداد ۵۹۷۲۱ نفر در مناطق شهری و تعداد ۵۳۲۷۳ نفر در مناطق روستایی شهرستان ساکن بوده‌اند (مرکز آمار ایران، ۱۳۸۵).

نقشه شماره ۱، موقعیت جغرافیایی و نقشه تقسیمات سیاسی شهرستان پیرانشهر

یافته‌های پژوهش:

پتانسیل‌های گردشگری شهرستان پیرانشهر:

جنگل‌ها و کوهستان‌های پیرانشهر:

منطقه رویشی زاگرس در سلسله جبال زاگرس به طول تقریبی ۱۶۰۰ کیلومتر واقع شده است. پوشش جنگلی آن از روستای قیرحسین (بین پیرانشهر و سردشت) در استان آذربایجان غربی شروع و تا حوالی شهرستان فیروزآباد در استان فارس ادامه می‌یابد. انواع گونه‌های بلوط بیشترین سطوح جنگلی این منطقه را به خود اختصاص داده و از ارتفاع ۱۰۰۰ متری تا حدود ۲۳۰۰ متر از سطح دریا گسترش دارند (نجفی فر و همکاران، ۱۳۸۶: چکیده)، این جنگلها در ۲۲ کیلومتری جنوب پیرانشهر و بر سر راه جاده پیرانشهر به سردشت واقع گردیده است که جاری بودن رودخانه دایمی پردانان که یکی از سرچشمه‌های اصلی رود زاب کوچک است بر زیبایی آن افزوده است. این جنگلها که تا برف‌های دایمی کوه‌های مرزی ایران و عراق امتداد دارند، توجه هر طبیعت‌گردی را به سوی خود جلب می‌کند. شهرستان پیرانشهر در ناحیه‌ای کوهستانی واقع شده است که هرچه به سوی غرب پیش رویم، بر بلندی کوه‌های آن افزوده می‌شود (www.cgie.org.ir). هر ساله در فصول بهار و تابستان تعداد زیادی از علاقمندان به ورزش‌های کوهنوردی و اکوتوریسم به کوه‌های مرتفع، دره‌های سرسبز و مناطقی مانند: دول‌نی، بادین‌آباد، حاجی ابراهیم، آبخورده، دالوان، قلات‌شای، کانی‌زرد، زیوکه و پیرانشهر حرکت و در این مکانهای دیدنی گردش می‌نمایند.

گردشگری روستایی در شهرستان پیرانشهر:

شهرستان پیرانشهر با داشتن طبیعت فرح بخش خود دارای روستاهای زیبایی می باشد که در صورت برنامه ریزی می تواند به تنهایی سهم عمده ای در جذب گردشگران داخلی و خارجی داشته باشد. از جمله این روستاها می توان به روستاهای کهنه- لاجان، پردانان، خورنج، آبخورده، زیوکه و دهها روستای دیگر اشاره کرد. از جمله روستای خورنج سرزمین سنگ های افسانه ای، در ۲۰ کیلومتری شمال شرقی پیرانشهر و بر سر راه پیرانشهر به مهاباد واقع گردیده است. در مجاور این روستا، منطقه ای پوشیده از سنگ های عظیم الجثه قرار دارد که به طور شگفت انگیزی بر روی هم انباشته شده اند. گویی دست معماری توانا این سنگها را این چنین با ظرافت تراش داده تا باغ وحشی سنگی درست کند.

گردشگری تجاری شهرستان پیرانشهر:

شهرستان پیرانشهر با دارا بودن گمرک رسمی و بازارچه مرزی ترمچین، روزانه بطور میانگین ۱۱۲ ماشین باری را از سایر نقاط کشور جهت صادرات کالاها پذیرا می باشد (اداره بازرگانی پیرانشهر، ۱۳۸۷)، این امر با رسمی شدن مرز ترمچین از جانب کشور عراق در سال ۱۳۸۸ تشدید شده و روزانه تعداد زیادی از نفت کش های کردستان عراق، از طریق این مرز وارد کشور می- شوند؛ همچنین با توجه به آزادسازی ورود و خروج مسافران و تجار عراقی در مهرماه ۱۳۸۸ به داخل کشور با استفاده از وسیله نقلیه این امر تشدید خواهد شد.

شهر پیرانشهر به عنوان یکی از شهرهای مرزی کشور هر سال مسافرانی را از سراسر کشور به منظور تفریح و خرید اجناس خارجی و ارزانتر نسبت به بازارهای داخلی کشور به خود جذب می کند. تأثیر این بازار بر ساخت و سازهای شهری، ایجاد فعالیت های غیر پایه ای، افزایش سطح درآمدها، بالا رفتن سطح رفاه ساکنان، امنیت، بالا رفتن کیفیت سیمای شهری و ... بوضوح دیده می شود. به عنوان مثال طی چند سال اخیر مجتمع های تجاری زیادی همچون؛ مجتمع تجاری پیرانشهر، زیتون، شادی، امیر، مرکزی، آزادی، شهرداری، نور، ماهان، شهروند، صلاح الدین ایوبی و ... در بافت قدیمی شهر طراحی و ساخته شده اند؛ که حدود ۱۵۰۰ غرفه فعال را در خود جای داده اند (نگارنده، تابستان ۱۳۸۸)؛ در این بازارها می توان انواع کالاهای خارجی از قبیل لوازم خانگی، کالاهای صنعتی و بهداشتی- آرایشی و ... را یافت.

با توجه به اینکه، ورود و خروج سیل ماشین های سنگین به داخل شهرستان خود آثار و پیامدهای زیست محیطی منفی زیادی بهمراه دارد، اما بدلیل نبود زیرساخت های اقتصادی و کارخانه های تولیدی در این شهرستان، ورود و خروج این مسافران جهت توسعه اشتغال و رونق اقتصادی شهرستان و منطقه ضروری به نظر می رسد.

تجزیه و تحلیل یافته ها:

تکنیک SWOT یک ابزار حمایتی برای تصمیم گیری است که عموماً برای تحلیل سیستماتیک محیط داخلی و محیط خارجی سازمان یا شهر استفاده می شود. با تعریف نقاط قوت و نقاط ضعف و نیز فرصت ها و تهدیدها سازمان یا شهر می تواند استراتژی هایی را برای تقویت نقاط قوت و برطرف کردن نقاط ضعف و همچنین استفاده از فرصت ها برای مقابله با تهدیدات اتخاذ کند (Yusksel et al, 2007: 365).

ارزیابی درونی تمامی جنبه های داخلی و در کنترل شهر را تحت عنوان نقاط قوت و نقاط ضعف و ارزیابی بیرونی شرایط اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، تکنولوژیکی و رقابتی بیرون از شهر و خارج از کنترل آنها تحت عنوان فرصت ها و تهدیدها بررسی و تحلیل می کند و از جابجایی عوامل و اجزاء SWOT ماتریس آن تشکیل شده و از ترکیب آنها استراتژی های (راهبرد) مختلف ارائه می شود (Dyson, 2004: 632). در ماتریس داخلی و خارجی چهارخانه ای، جمع نمره های نهایی بر روی محور X ها از ۱ تا ۲/۵ نشان دهنده ضعف داخلی و نمره ۲/۵ تا ۴ بیانگر میزان قوت است. به همین شیوه، جمع نمره های نهایی ماتریس ارزیابی عوامل خارجی از ۱ تا ۲/۵ بیانگر میزان تهدید و نمره های ۲/۵ تا ۴ بیانگر میزان فرصت است. قرار گرفتن در هر یک از خانه های ماتریس داخلی و خارجی ۴ خانه ای مفاهیم استراتژیک خاصی دارد (ترشیزیان، ۱۳۸۶: ۵).

جدول شماره ۱، ماتریس عوامل درونی و بیرونی SWOT در شهرستان پیرانشهر

تهدیدها	فرصت‌ها	نقاط ضعف	نقاط قوت
T1 وجود پیش زمینه های ذهنی عدم امنیت	O1 همجواری با شهرستان سردشت به عنوان شمال بدون رطوبت	W1 عدم وجود شبکه ارتباطی مناسب و آسفالت شده برای بازدید از جاذبه های طبیعی و باستانی شهرستان	S1 وجود رودخانه های لاوین (با ۲۳۰ میلیون مترمکعب آب سالیانه) و بادین آباد
T2 سرمایه گذاری های اندک دولت در پروژه های توسعه- ای و زیربنایی	O2 همجواری با شهرستان نقده بعنوان شهری بین‌راهی	W2 موانع فرهنگی و اجتماعی (تنوع فرهنگی در سطح شهر پیرانشهر)	S2 وجود تپه های باستانی همچون تپه قلات جلدیان، تپه آشه‌وان، قلات شین‌آباد و گرد مرقد
T3 فعالیت گروهک‌های جدایی طلب در مناطق مرزی شمالغرب کشور	O3 همجواری با شهر مهاباد به عنوان قطب علمی، توریستی و صنعتی در منطقه	W3 کمبود اقامتگاه های مناسب جهت اقامت مسافران و رانندگان در شب	S3 تپه قدیمی متعلق به دوره ساسانیان در آبادی قدیمی پسه‌وه (۱۳،۵ کیلومتری شرق پیرانشهر)
T4 اعمال فشار و جلوگیری از تبدیل شدن شهرستان به عنوان منطقه آزاد تجاری از سوی نمایندگان استان در مجلس	O4 همجواری با کشور عراق و شبکه ارتباطی آسفالت و نسبتاً مناسب تا شهر اربیل در عراق	W4 گسترش فعالیت های نظامی در سطح شهرستان	S4 جنگل های بلوط و نقطه آغاز جنگل های زاگرس (۲۰ هزار هکتار)
T5 توجه کم مسئولان به شهرهای کردنشین استان در مقایسه با شهرستان‌های دیگر استان (به عنوان مثال نقده)	O5 شناخته شدن منطقه تفریحی پرندگان، سد جلدیان، کنی‌سیب، روستای خورنج و آبشار خراباپ به عنوان منطقه نمونه گردشگری	W5 کمبود کمپ‌های گردشگری بین راهی مناسب برای گردشگران و رانندگان	S5 اجرای طرح صیانت از جنگلهای زاگرس از سال ۱۳۸۲ در پیرانشهر
T6 گماشتن افراد غیربومی در پست‌های حساس شهرستان از مرکز استان (مثلاً فرمانداری و ...)	O6 شروع بکار تهیه طرح های مدیریت گردشگری روستایی مدیریت امور روستایی استانداری (استانداری آذربایجان غربی)	W6 موانع آموزشی و کمبود راهنمایان گردشگری	S6 معادن سنگ گرانیث (غنی‌ترین شهرستان استان)
T7 دو قومیتی بودن استان و تبعیض قائل شدن بین آنها	O7 نزدیکی شهر اربیل عراق به پیرانشهر و درآمدهای هنگفت نفتی در کردستان عراق	W7 نبود نقشه مکان های تفریحی، تاریخی و فرهنگی	S7 تفرجگاه های جنگلی و طبیعی همچون پرندگان، پل بادین‌آباد و ...
T8 وجود درگیریهای مرزی کشور ترکیه با گروه های مخالف دولت در مرز کشور عراق با ایران	O8 کوهستانی بودن منطقه (جهت توسعه ورزش‌های زمستانی و کوهنوردی)	W8 مهاجرت‌های شدید روستا- شهری (مهاجرت ۸۵۰۱ نفر از روستاهای شهرستان به شهر پیرانشهر طی دوره ۸۵-۱۳۷۵)	S8 بازارچه مرزی ترمچین
T9 برخورد دوگانه صدا و سیما و گردشگری و صنایع فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در معرفی جاذبه‌های شهرستان‌های استان	O9 کمبود امکانات پزشکی و متخصصان در کردستان عراق	W9 توسعه ناموزون شهری در قسمت‌های جنوب شهر	S9 گمرک رسمی در مرز ترمچین (کوتاه‌ترین مسیر جمهوری اسلامی به شمال عراق، بنادر و سواحل دریای مدیترانه)
	O10 بازگرداندن هزینه‌های پزشکی از سوی حکومت منطقه‌ای کردستان عراق به بیماران	W10 عدم پاکسازی بعضی از مناطق کوهستانی از مین‌های دوره جنگ تحمیلی	S10 میانگین بارش سالیانه در حدود ۶۰۰ میلی متر
	O11 داشتن فرهنگ و زبان مشترک ساکنان دو طرف مرز ایران و کردستان عراق	W11 سخت‌گیری‌های نابجا و گاه‌آب تبلیغات منفی پست‌های بازرسی شهرستان برای مسافران و گردشگران داخلی	S11 طبیعت بکر و زیبا
	O12 فاصله کم شهرهای همجوار منطقه با یکدیگر	W12 محدود بودن فعالیت سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی شهرستان اطلاع رسانی و راهنمایی مسافران به ایام نوروز	S12 توسعه فعالیت‌های پرورش شیلات در سطح شهرستان
	O13 همجواری با شهر اشنویه به عنوان شهر گیلان کشور	W13 ناشناخته ماندن بسیاری از جاذبه های گردشگری شهرستان	S13 برخورداری روستاهای شهرستان از شبکه توزیع برق کشوری
	O14 ایجاد فرصت آشنایی و شناخت سایر قومیت‌ها	W14 عدم رعایت انصاف در هزینه جابجایی مسافران و گردشگران خارجی (مخصوصاً مسافران کردستان عراق)	S14 برخورداری روستاهای شهرستان از تلفن ثابت روستایی
	O15 وجود فرودگاه بین‌المللی ارومیه در ۱۵۰ کیلومتری شهر پیرانشهر با درجه ایمنی زمینی CAT 7	W15 آلوده شدن رودخانه لاوین توسط پسماندهای کارخانه قند و شکر صنعتی پیرانشهر	S15 برخورداری اکثر روستاها از شبکه ارتباطی آسفالت
	O16 فاصله ۲۵ کیلومتری با منطقه حفاظت شده جنگلی میرآباد با داشتن گونه‌های جانوری	W16 توسعه شهری نامناسب	S16 مکانیابی ایجاد شهر سنگ در شهرستان
			S17 بافت قالی جاجیم و شال در مناطق روستایی شهرستان
			S18 وجود زادبوم‌های عشایری در سطح شهرستان
			S19 بیمارستان امام خمینی (ره) با ظرفیت تخت ثابت ۸۰ تأسیس و در حال حاضر ۴۲ تخت دایر دارد و مجهز به بخش رادیولوژی و سونوگرافی
			S20 کوهستان‌های زیبا و مرتفع و پوشیده از برف جهت کوهنوردی در بیشتر ایام سال

	<p>چون خرس قهوه‌ای، سنجاب ایرانی، گراز، گرگ، خرگوش، لک- لک سفید، کشیم بزرگ، شاه بوف، قرقی، گونه‌هایی از اردکها و گونه‌های مختلفی از مارمولکها و ...</p> <p>O17 وجود زیارتگاه‌های مذهبی در کشور عراق و سوریه و امنیت بیشتر سفر از طریق این مسیر بدلیل وجود امنیت بیشتر در مناطق کردنشین عراق</p> <p>O18 سرمایه‌های هنگفت نفتی در کردستان عراق و داشتن دمای هوای بالاتر آن نسبت به مناطق کردنشین ایران</p> <p>O19 نبود امنیت گردشگری در کشور عراق</p> <p>O20 سرویس همه روزه ارومیه- اربیل</p> <p>O21 جذب دانشجویان متقاضی تحصیل در ایران از شهرهای کردنشین عراق</p> <p>O22 وجود جراحان و متخصصان با تجربه در سطح کشور و دعوت آنها به شهر پیرانشهر (مثلاً درمانگاه آریان)</p> <p>O23 تقاضای بالای سفرهای زیارتی ایرانیان به عراق و سوریه و بالعکس</p>	<p>W17 شبکه ارتباطی بین شهری نامناسب (مسیر پیرانشهر به نقده، پیرانشهر به مرز تمرچین و پیرانشهر به سردشت)</p>	<p>S21 وجود آبشارهای زیبا همچون آبشار خرپاپ</p> <p>S22 امنیت نسبی بدلیل وجود پادگان- های نظامی در سطح شهرستان</p> <p>S23 جایگاه گاز CNG در حاشیه شهر (در حال احداث)</p> <p>S24 یادواره شهدای حاجی عمران</p> <p>S25 کوه چهل شهیدان (مقبره چهل تن از شهدای صدر اسلام)</p> <p>S26 امکان ورود گردشگران و تجار عراقی با استفاده از وسیله نقلیه خود از طریق مرز حاجی عمران</p> <p>S27 کشف غار زیرزمینی در مسیر جاده مرز تمرچین</p> <p>S28 وجود پاساژهای تجاری عرضه کننده محصولات لوکس خارجی در داخل شهر پیرانشهر</p> <p>S29 هتل دریا (درجه یک و از گروه b)</p> <p>S30 اخذ مجوز ساخت دو هتل چهار ستاره و سه ستاره S31 وجود دانشگاه پیام نور و آزاد در شهر پیرانشهر</p> <p>S32 بزرگترین پیست اتومبیلرانی شمال- غرب کشور</p> <p>S33 مسافرخانه بین‌راهی در سه راه گردکشانه- پیرانشهر (در حال احداث)</p> <p>S34 عملیات اجرایی بدنه سد سیلوه از سال ۱۳۸۶</p> <p>فاصله مناسب با مرکز استان (ارومیه)</p> <p>S35 سرویس همه روزه پیرانشهر- اربیل در کردستان عراق</p> <p>S36 وجود رستوران‌های مجهز در سطح شهر (مانند رستوران ۲۰۰۰)</p>
--	--	--	---

ارزیابی محیط درونی (I¹):

در این مرحله، ارزیابی محدوده به منظور تشخیص نقاط ضعف و قوت آن است. نقاط ضعف و قوت جزء فعالیت‌های قابل کنترل ناحیه هستند که در هر مقطع زمانی به ناحیه سود یا زیان می‌رسانند (Roberts & Sykes, 2000:26). وزن‌دهی و رتبه‌بندی هریک از نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها براساس نظرات کارشناسان ادارات و سازمان‌های شهرستان پیرانشهر (فرمانداری، سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، منابع طبیعی و ...) و گردشگران داخلی وارد شده به شهرستان پیرانشهر صورت گرفته است. (جدول شماره ۲).

جدول ۲، ماتریس ارزیابی نقاط ضعف و قوت ناشی از عوامل داخلی

نمره نهایی	نمره	ضریب	عوامل	رتبه
۰/۰۴	۴	۰/۰۱	وجود رودخانه های لایین(با ۲۳۰ میلیون مترمکعب آب سالیانه) و بادین آباد	۱
۰/۰۶	۳	۰/۰۲	وجود تپه های باستانی همچون تپه قلات جلدیان، موت‌آباد، تپه آشه‌وان، قلات شین‌آباد و گرد مرقد	۲
۰/۰۳	۳	۰/۰۱	تپه قدیمی متعلق به دوره ساسانیان در آبادی قدیمی پسه(۱۳,۵) کیلومتری شرق پیرانشهر)	۳
۰/۰۸	۴	۰/۰۲	جنگل های بلوط و نقطه آغاز جنگل های زاگرس(۲۰ هزار هکتار)	۴
۰/۰۳	۳	۰/۰۱	اجرای طرح صیانت از جنگلهای زاگرس از سال ۱۳۸۲ در پیرانشهر(http://www.frw-ag.ir)	۵
۰/۰۳	۳	۰/۰۱	معادن سنگ گرانیت(غنی‌ترین شهرستان استان)	۶
۰/۰۸	۴	۰/۰۲	تفرجگاه های جنگلی و طبیعی همچون پردانان، پل بادین‌آباد و ...	۷
۰/۱۲	۴	۰/۰۳	بازارچه مرزی تمرچین	۸
۰/۱۶	۴	۰/۰۴	گمرک رسمی در مرز تمرچین(کوتاه‌ترین مسیر جمهوری اسلامی به شمال عراق، بنادر و سواحل دریای مدیترانه)	۹
۰/۰۳	۳	۰/۰۱	میانگین بارش سالیانه در حدود ۶۰۰ میلی متر	۱۰
۰/۰۸	۴	۰/۰۲	طبیعت بکر و زیبا	۱۱
۰/۰۳	۳	۰/۰۱	توسعه فعالیت‌های پرورش شیلات در سطح شهرستان	۱۲
۰/۰۳	۳	۰/۰۱	برخورداری روستاهای شهرستان از شبکه توزیع برق کشوری	۱۳
۰/۰۳	۳	۰/۰۱	برخورداری روستاهای شهرستان از تلفن ثابت روستایی	۱۴
۰/۰۴	۴	۰/۰۱	برخورداری اکثر روستاها از شبکه ارتباطی آسفالت	۱۵
۰/۰۴	۴	۰/۰۱	مکانیابی ایجاد شهر سنگ در شهرستان	۱۶
۰/۰۸	۴	۰/۰۲	بافت قالی جاجیم و شال در مناطق روستایی شهرستان	۱۷
۰/۰۶	۳	۰/۰۲	وجود زادبوم‌های عشایری در سطح شهرستان	۱۸
۰/۱۲	۴	۰/۰۳	بیمارستان امام خمینی(ره) با ظرفیت تخت ثابت ۸۰ تأسیس و در حال حاضر ۴۲ تخت دایر دارد(www.tebyan.net) و مجهز به بخش رادیولوژی و سونوگرافی(www.qudsdaily.com)	۱۹
۰/۰۶	۳	۰/۰۲	کوهستان‌های زیبا و مرتفع و پوشیده از برف جهت کوهنوردی در بیشتر ایام سال	۲۰
۰/۰۹	۳	۰/۰۳	وجود آبشارهای زیبا همچون آبشار خرپاپ	۲۱
۰/۰۹	۳	۰/۰۲	امنیت نسبی بدلیل وجود پادگان‌های نظامی در سطح شهرستان	۲۲
۰/۰۳	۳	۰/۰۱	جایگاه های گاز CNG در داخل و حاشیه شهر	۲۳
۰/۰۸	۴	۰/۰۲	یادواره شهدای حاجی‌عمران	۲۴
۰/۰۴	۴	۰/۰۱	کوه چهل شهیدان(مقبره چهل تن از شهدای صدر اسلام)	۲۵
۰/۱۲	۴	۰/۰۳	امکان ورود گردشگران و تجار عراقی با استفاده از وسیله نقلیه خود از طریق مرز حاجی‌عمران	۲۶
۰/۰۳	۳	۰/۰۱	کشف غار زیرزمینی در مسیر جاده مرز تمرچین	۲۷
۰/۱۲	۴	۰/۰۳	وجود پاساژهای تجاری عرضه کننده محصولات لوکس خارجی در داخل شهر پیرانشهر	۲۸

۰/۰۸	۴	۰/۰۲	هتل دریا(درجه یک و از گروه b) (http://www.roshanbabae.com/h-list.htm)		۲۹
۰/۰۶	۳	۰/۰۲	اخذ مجوز ساخت دو هتل چهار ستاره و سه ستاره(به ترتیب سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و بخش خصوصی)		۳۰
۰/۰۴	۴	۰/۰۱	وجود دانشگاه پیام نور و آزاد در شهر پیرانشهر		۳۱
۰/۰۶	۳	۰/۰۲	بزرگترین پیست اتومبیلرانی شمال غرب کشور(www.iransport.net)		۳۲
۰/۰۳	۳	۰/۰۱	مسافرخانه بین راهی در سه راه گردکشانه- پیرانشهر(در حال احداث)		۳۳
۰/۰۳	۳	۰/۰۱	عملیات اجرایی بدنه سد سیلوه از سال ۱۳۸۶		۳۴
۰/۰۸	۴	۰/۰۲	فاصله مناسب با مرکز استان(ارومیه)		۳۵
۰/۱۶	۴	۰/۰۴	سرویس همه روزه پیرانشهر- اربیل در کردستان عراق		۳۶
۰/۰۶	۳	۰/۰۲	وجود رستوران های مجهز در سطح شهر(مانند رستوران ۲۰۰۰)		۳۷
۰/۰۶	۲	۰/۰۳	وجود شبکه ارتباطی مناسب و آسفالت شده برای بازدید از جاذبه های طبیعی و باستانی شهرستان		۳۸
۰/۰۴	۲	۰/۰۲	موانع فرهنگی و اجتماعی(تنوع فرهنگی در سطح شهر پیرانشهر)		۳۹
۰/۰۴	۲	۰/۰۲	کمبود اقامتگاه های مناسب جهت اقامت مسافران و رانندگان در شب		۴۰
۰/۰۲	۲	۰/۰۱	گسترش فعالیت های نظامی در سطح شهرستان		۴۱
۰/۰۴	۲	۰/۰۲	کمبود کمپ های گردشگری بین راهی مناسب برای گردشگران و رانندگان		۴۲
۰/۰۲	۱	۰/۰۲	موانع آموزشی و کمبود راهنمایان گردشگری		۴۳
۰/۰۴	۲	۰/۰۲	نبود نقشه مکان های تفریحی، تاریخی و فرهنگی		۴۴
۰/۰۲	۲	۰/۰۱	مهاجرت های شدید روستا- شهری(مهاجرت ۸۵۰۱ نفر از روستاهای شهرستان به شهر پیرانشهر طی دوره ۸۵-۱۳۷۵)		۴۵
۰/۰۲	۲	۰/۰۱	توسعه ناموزون شهری در قسمت های جنوب شهر		۴۶
۰/۰۳	۱	۰/۰۳	عدم پاکسازی بعضی از مناطق کوهستانی از مین های دوره جنگ تحمیلی		۴۷
۰/۰۴	۲	۰/۰۲	سخت گیری های نابجا و گاهاً تبلیغات منفی پست های بازرسی شهرستان برای مسافران و گردشگران داخلی		۴۸
۰/۰۴	۲	۰/۰۲	محدود بودن فعالیت سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی شهرستان اطلاع رسانی و راهنمایی مسافران به ایام نوروز		۴۹
۰/۰۴	۲	۰/۰۲	ناشناخته ماندن بسیاری از جاذبه های گردشگری شهرستان برای گردشگران داخلی		۵۰
۰/۰۱	۱	۰/۰۱	عدم رعایت انصاف در هزینه جابجایی مسافران و گردشگران خارجی(مخصوصاً مسافران کردستان عراق)		۵۱
۰/۰۶	۲	۰/۰۳	آلوده شدن رودخانه لاورین توسط پسماندهای کارخانه قند و شهرک صنعتی پیرانشهر		۵۲
۰/۰۴	۲	۰/۰۲	توسعه شهری در زمین های مساعد کشاورزی(گردکشانه)		۵۳
۰/۰۴	۲	۰/۰۲	شبکه ارتباطی بین شهری نامناسب(مسیر پیرانشهر به نقده، پیرانشهر به مرز ترمچین و پیرانشهر به سردشت)		۵۴
۳,۰۳	۱۶۰	۱			جمع

مأخذ: یافته های نگارندگان

یافته های حاصل از تحلیل عوامل داخلی توریسم شهرستان پیرانشهر:

همانطوریکه ملاحظه می‌شود امتیاز شهرستان پیرانشهر در ارزیابی عوامل داخلی برابر ۳,۰۳ بوده که بیانگر قوت داخلی موجود در شهرستان پیرانشهر بوده و می‌توان با سرمایه‌گذاری بر توریسم شهرستان از آن به نفع کشور و ساکنان منطقه بهره برد.

ارزیابی محیط بیرونی^(E^۱):

این مرحله به تبیین و توصیف محیط بیرونی به منظور مشخص نمودن فرصت‌ها و تهدیدهایی است که محدوده مورد مطالعه با آن روبه‌رو است. در این رابطه، روندها و رخدادهای سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و تکنولوژیکی همراه با ماهیت و موقعیت گروه‌های مختلف ذینفع نظیر شهروندان، سرمایه‌گذاران و سایر عوامل درگیر که می‌توانند به میزان زیادی در آینده به محدوده مورد نظر منفعت یا زیان برسانند، مورد ارزیابی قرار می‌گیرند (Roberts & Sykes, 2000:20).

جدول شماره ۳، ماتریس ارزیابی نقاط فرصت و تهدید ناشی از عوامل بیرونی

نمره نهایی	نمره	ضریب	عوامل	نوع تهدید/فرصت
۰/۰۸	۴	۰/۲	همجواری با شهرستان سردشت به عنوان شمال بدون رطوبت	فرصت
۰/۰۳	۳	۰/۱	همجواری با شهرستان نقده بعنوان شهری بین‌راهی و تاریخی (تپه حسنلو)	
۰/۰۸	۴	۰/۲	همجواری با شهر مهاباد به عنوان قطب علمی، توریستی و صنعتی در منطقه	
۰/۰۹	۳	۰/۰۳	همجواری با کشور عراق و شبکه ارتباطی آسفالت و نسبتاً مناسب تا شهر اربیل در عراق	
۰/۰۹	۳	۰/۰۳	شناخته شدن منطقه تفریحی پردانان، سد جلدیان، کانی‌سیپ، روستای خورنج و آبشار خرپاپ به عنوان منطقه نمونه گردشگری (www.chn.ir)	
۰/۰۹	۳	۰/۰۳	شروع بکار تهیه طرح‌های مدیریت گردشگری روستایی در مدیریت امور روستایی استانداری (استانداری آذربایجان غربی)	
۰/۱۲	۳	۰/۰۴	نزدیکی شهر اربیل عراق به پیرانشهر و درآمدهای هنگفت نفتی در کردستان عراق	
۰/۰۴	۳	۰/۰۲	کوهستانی بودن منطقه (جهت توسعه ورزش‌های زمستانی و کوهنوردی)	
۰/۱۲	۳	۰/۰۴	کمبود امکانات پزشکی و متخصصان در کردستان عراق	
۰/۱۶	۴	۰/۰۴	بازگرداندن هزینه‌های پزشکی و جراحی از سوی حکومت منطقه‌ای کردستان عراق به بیماران	
۰/۱۶	۴	۰/۰۴	داشتن فرهنگ و زبان مشترک ساکنان دو طرف مرز ایران و کردستان عراق	
۰/۰۹	۳	۰/۰۳	فاصله کم شهرهای همجوار منطقه با یکدیگر	
۰/۰۹	۳	۰/۰۳	همجواری با شهر اشنویه به عنوان شهر گیلان کشور	
۰/۰۶	۳	۰/۰۲	ایجاد فرصت آشنایی و شناخت سایر قومیت‌ها موجود در کشور	
۰/۰۹	۳	۰/۰۳	وجود فرودگاه بین‌المللی ارومیه در ۱۵۰ کیلومتری شهر پیرانشهر با درجه ایمنی زمینی CAT 7	
۰/۰۹	۳	۰/۰۳	فاصله ۲۵ کیلومتری با منطقه حفاظت شده جنگلی میرآباد با داشتن گونه‌های جانوری چون خرس قهوه‌ای، سنجاب ایرانی، گراز، گرگ، خرگوش، لک‌لک سفید، کشیم بزرگ، شاه بوف، قرقی، گونه‌هایی از اردکها و گونه‌های مختلفی از مارمولک‌ها و ... (www.westadoe.ir)	
۰/۱۲	۳	۰/۰۴	وجود زیارتگاه‌های مذهبی در کشور عراق و سوریه و امنیت بیشتر سفر از	

¹ - External

			طریق این مسیر بدلیل وجود امنیت بیشتر در مناطق کردنشین عراق	
۰/۱۶	۴	۰/۰۴	سرمایه‌های هنگفت نفتی در کردستان عراق و داشتن دمای هوای بالاتر آن نسبت به مناطق کردنشین ایران	۱۸
۰/۰۹	۳	۰/۰۳	نبود امنیت گردشگری در کشور عراق	۱۹
۰/۱۶	۴	۰/۰۴	سرویس همه روزه ارومیه- اربیل	۲۰
۰/۰۶	۳	۰/۰۲	جذب دانشجویان متقاضی تحصیل در ایران از شهرهای کردنشین عراق	۲۱
۰/۱۶	۴	۰/۰۴	وجود جراحان و متخصصان با تجربه در سطح کشور و دعوت آنها به شهر پیرانشهر (مثلاً درمانگاه آریان)	۲۲
۰/۱۶	۴	۰/۰۴	تقاضای بالای سفرهای زیارتی ایرانیان به عراق و سوریه و بالعکس	۲۳
۰/۰۶	۲	۰/۰۳	وجود پیش زمینه های ذهنی عدم امنیت	۲۴
۰/۰۶	۲	۰/۰۳	سرمایه گذاری های اندک دولت در پروژه های توسعه ای و زیربنایی شهرستان (شبکه ارتباطی بین شهری)	۲۵
۰/۰۶	۲	۰/۰۳	فعالیت گروهک‌های جدایی طلب در مناطق مرزی شمالغرب کشور	۲۶
۰/۰۴	۲	۰/۰۲	اعمال فشار و جلوگیری از تبدیل شدن شهرستان به عنوان منطقه آزاد تجاری از سوی نمایندگان استان در مجلس	۲۷
۰/۰۸	۲	۰/۰۴	توجه کم مسئولان به شهرهای کردنشین استان در مقایسه با شهرستان‌های دیگر استان (به عنوان مثال نقده)	۲۸
۰/۰۸	۲	۰/۰۴	گماشتن افراد غیربومی در پست‌های حساس شهرستان از مرکز استان (مثلاً فرمانداری و ...)	۲۹
۰/۰۴	۱	۰/۰۴	دو قومیتی بودن استان و بیعیض قائل شدن بین آنها	۳۰
۰/۰۶	۲	۰/۰۳	وجود درگیریهایی مرزی کشور ترکیه با گروه های مخالف دولت در مرز کشور عراق با ایران	۳۱
۰/۰۶	۲	۰/۰۳	برخورد دوگانه صدا و سیما و سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در معرفی جاذبه‌های شهرستان‌های استان	۳۲
۳/۰۹	۹۴	۱		جمع

مأخذ: یافته های نگارندگان

یافته‌های مرحله دوم (تحلیل عوامل خارجی تاثیرگذار بر توریسم شهرستان پیرانشهر):

در ماتریس عوامل خارجی، امتیاز نهایی شهرستان پیرانشهر ۳/۰۹ می‌باشد. با توجه به اینکه عدد بیشتر از ۲/۵ نشانگر وجود شرایط مطلوب در این بخش می‌باشد، این امر نشان‌دهنده این است که وضعیت شهرستان پیرانشهر در ارتباط با عوامل خارجی جهت توسعه صنعت توریسم نیز در وضعیت مطلوبی قرار داشته و فرصت‌های موجود بیشتر از تهدیدها می‌باشند. بطوریکه فرصت‌های مناسبی جهت رونق‌دهی به صنعت توریسم در این شهرستان وجود داشته که جهت رسیدن به وضعیتی مطلوب و بهتر نیازمند ارائه استراتژی‌های مناسب منطقه‌ای جهت از بین بردن نقاط ضعف و خنثی کردن تهدیدهای موجود می‌باشد.

جدول شماره ۴، ترکیب عوامل داخلی و خارجی توریسم شهرستان پیرانشهر

عوامل داخلی		عوامل خارجی	
S	W	O	T
۲/۵۱	۰/۶	۲/۷۵	۰/۵۴
مجموع ضرایب عوامل مرکب			
SO	WT	ST	WO

۵/۲۶	۱/۱۴	۳/۰۵	۳/۳۵
------	------	------	------

مأخذ: یافته‌های نگارندگان

بر اساس ارقام بدست آمده در جدول شماره ۴، بزرگترین عدد بدست آمده مربوط به نقاط قوت و فرصت‌های شهرستان پیرانشهر می‌باشد (SO = ۵/۲۶). بدین ترتیب بایستی با استفاده از نقاط قوت داخلی از رویدادها و روندها و تمامی فرصت‌های خارجی بهره‌برداری کرد.

نتیجه‌گیری و تدوین استراتژی‌های ممکن:

الف) استراتژی‌های SO (Maxi-Max):

- * فراهم ساختن امکانات توسعه اکوتوریسم با توجه به وجود جنگل‌های بلوط، آبشارهای زیبا (خریپ)، رودخانه‌ها (لاوین، بادین‌آباد و پردانان و ...)، میانگین بالای بارندگی (۶۰۰ میلی‌متر) و ...
- * جلب حمایت‌های بخش دولتی جهت ایجاد دهکده‌های گردشگری و مناطق نمونه گردشگری
- * از بین بردن عوامل ایجاد ناامنی برای گردشگران در مناطق کوهستانی پیرانشهر (کوهستان قندیل و جنگل‌های جنوبی شهرستان)
- * فراهم کردن امکانات لازم جهت خدمات‌رسانی به گردشگران در بالادست سد سیلوه و حاشیه رودخانه‌های بادین‌آباد و پردانان
- * تدارک تورهای توریسم درمانی و طبیعت‌گردی از جانب مسئولان شهرستان به شهرستان‌های سردشت و مهاباد جهت توسعه گردشگری و همه‌گیر کردن آن
- * توجه ویژه به نگهداری از بافت‌های روستایی قدیمی و دارای آثار تاریخی همچون روستای پسوه و ارائه خدمات گردشگری در مکان‌های دارای جاذبه طبیعی (پردانان)، فرهنگی (آداب و رسوم محلی)، تاریخی (همچون تپه قلات جلدیان، موت‌آباد، تپه آشه‌وان، قلات شین‌آباد و گرد مرقد و ...) از طریق تهیه طرح‌های گردشگری روستایی و تعیین آنها به عنوان مناطق نمونه گردشگری
- * توسعه خدمات درمانی و بهداشتی در سطح شهرستان جهت توسعه توریسم سلامت (جهت بیماران که از کردستان عراق به ایران می‌آیند)
- * توسعه گردشگری تجاری با توجه به وجود گمرک رسمی ترمچین و آزاد شدن ورود مسافران و تجار عراقی به ایران و استفاده از فرصت‌های تجاری بوجود آمده در عراق.

ب) استراتژی‌های ST (Maxi-Min):

- * ترویج فرهنگ گردشگری و برپایی تورهای گردشگری عمومی از سوی مسئولان شهرداری و سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی شهرستان، توزیع بروشورهایی میان شهروندان و آموزش نحوه تعامل با گردشگران
- * تلاش مسئولان دولتی و استانی جهت از بین بردن مقوله عدم امنیت در این مناطق و سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و ... جهت تشویق سرمایه‌گذاران خارجی و از بین بردن اثر تبلیغات کشورهای بیگانه بر رونق گردشگری در ایران و مناطق مرزی
- * تهیه فیلم‌هایی از مناطق طبیعی، فرهنگی، باستانی و ارسال آن برای کانال‌های ماهواره‌ای کرد زبان در آن سوی مرز (عراق) جهت توسعه روابط بین دو کشور
- * طراحی وب سایت اینترنتی جهت معرفی جاذبه‌های طبیعی، تاریخی، اقتصادی و زمینه‌های تجاری بالقوه در شهرستان

ج) استراتژی‌های WO (Mini-Max):

- * تهیه طرح‌های مدیریت گردشگری برای جاذبه‌های توریستی در سطح شهرستان

* ایجاد هماهنگی بین مسئولان استان، شهرستان و شهرهای هم مرز با پیرانشهر در کردستان عراق جهت توسعه جهانگردی (امضاء تفاهم‌نامه برای بهره‌بردن از امکانات هر دو کشور ایران و عراق برای توسعه توریسم در مناطق مرزی این کشورها).

* توسعه گردشگری روستایی از طریق توسعه و حمایت از صنایع روستایی و فرهنگ بومی آنها جهت توسعه اشتغال در مناطق روستایی جهت جلوگیری از مهاجرت آنها به شهر

* ارائه صنایع دستی روستاییان در بازارچه شهری پیرانشهر جهت حمایت از آنها

* تقویت و بهبود عملکرد تسهیلات و خدمات گردشگری

* نظارت بر عملکرد واحدهای ارائه دهنده خدمات به گردشگران در سطح شهرستان

* جذب اساتید و نخبگان علمی کشور جهت تدریس در دانشگاه‌های شهرستان و شهرهای همجوار جهت جذب دانشجویان کردستان عراق

د) استراتژی‌های WT (Mini-Min):

* تهیه نقشه جاذبه‌های گردشگری، هتل‌ها، غذاخوری‌ها، مناطق تفریحی همچون پردانان به زبان‌های فارسی، کردی و عربی و توزیع آن بین رانندگان ایرانی، عراقی و مسافران داخلی و عراقی

* ایجاد گروه آموزشی مدیریت گردشگری در سطح شهرستان

* آسفالت نمودن مسیرهای دسترسی به جاذبه‌های گردشگری شهرستان

* بهبود ناوگان حمل و نقل بین‌شهری شهرستان

در نهایت با توجه به توانایی‌های بالقوه و بالفعل شهرستان پیرانشهر و سایر شهرستان‌های همجوار به لحاظ طبیعی، تاریخی، فرهنگی، تجاری، انسانی و همچنین موقعیت مناسب قرار گیری شهر پیرانشهر بر راه بین‌المللی ایران- کردستان عراق و وجود گمرک رسمی و سایر مواردی که برای پیرانشهر جزء مزیت‌ها و امکانات بالقوه به شمار می‌روند، گمان می‌رود با بهره‌گیری از فرصت‌ها و نقاط قوت شهرستان و از بین بردن نقاط ضعف و تهدیدها می‌توان از طریق سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف این شهرستان و مخصوصاً جذب گردشگران خارجی سود و سرمایه‌های عظیمی را جذب کرد.

منابع:

۱. پاپلی‌یزدی، محمد حسین و محمدمامیر ابراهیمی (۱۳۸۱): نظریه‌های توسعه روستایی، انتشارات سمت، چاپ اول، تهران.

۲. ترشیزیان، پروش (۱۳۸۶): برنامه‌ریزی و ساماندهی فضاهای شهری در راستای توسعه شهری، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز.

۳. توکلی، دلبر (۱۳۸۷): «فصل جدید گردشگری در کارنامه ایران»، دنیای تجارت، سال دوم، شماره ۱۲ تا ۱۴، سخنرانی‌ها همایش یک روزه تورگردانان جهان در ایران.

۴. سقایی، مهدی و علی اصغر کدیور (۱۳۸۵): «ساماندهی گردشگری در تفرجگاه‌های پیرامون شهری (مطالعه موردی: دره اخملد)»، فصلنامه تحقیقات جغرافیایی، شماره ۸۳، مشهد.

۵. عبدا... زاده، محمود (۱۳۷۹): برنامه‌ریزی ملی و منطقه‌ای جهانگردی {تهیه کننده} سازمان جهانی جهانگردی، دفتر پژوهش‌های فرهنگی، تهران.

۶. فلاح‌پسند، علی و همکاران (۱۳۷۷): اقتصاد گردشگری، جلد دوم، چاپ شهر، تهران.

۷. کاک‌درویشی، خضر (۱۳۷۸): برنامه‌ریزی توسعه و عمران آینده پیرانشهر، پایان‌نامه کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه آزاد واحد ملایر.

۸. کریم‌پناه، رفیق (۱۳۸۴): تحلیل اکوتوریسم و نقش آن در توسعه منطقه‌ای استان کردستان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد جغرافیای طبیعی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران.

۹. لاندبرگ، داند و همکاران (۱۹۹۵): اقتصاد گردشگری، ترجمه محمد رضا فرزین، شرکت و چاپ نشر بازرگانی، تهران.
۱۰. مرکز آمار ایران (۱۳۸۵): سرشماری عمومی نفوس و مسکن کشور.
۱۱. ملکی، سیامک (۱۳۷۹): راهبردهای توسعه فضائی مجموعه شهری تهران مبتنی بر توسعه پایدار، پایان نامه کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری و منطقه‌ای، دانشگاه شهید بهشتی، تهران.
۱۲. موحد، علی (۱۳۸۱): بررسی و تحلیل الگوی فضایی توریسم شهری (مطالعه موردی: شهر اصفهان)، رساله دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تربیت مدرس، تهران.
۱۳. نجفی‌فر، علی و همکاران (۱۳۸۶): «مدیریت پایدار حوضه‌های آبخیز بر اساس توان اکولوژیک پتانسیل در اکوسیستم‌های جنگلی زاگرس (مطالعه موردی، حوضه آبخیز ماسبی، شهرستان آبدانان - استان ایلام)»، چهارمین همایش ملی علوم و مهندسی آبخیزداری ایران مدیریت حوزه‌های آبخیز.
۱۴. ویلی، جان و همکاران (۱۳۸۳): اقتصاد گردشگری، ترجمه محمدرضا فرزین، انتشارات مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی.
۱۵. یآوری، کاظم و همکاران (۱۳۸۴): خوشه گردشگری: رهیافتی نوین در صنعت گردشگری ایران، مدیریت پژوهش‌های بازرگانی خارجی و اقتصاد بین‌الملل.

16. Dyson, R,G. (2000): Strategy, performance and operational research. Journal of the Operational Research Society 51,5-11.
17. Gunn, Clare .A (2002): Tourism planning, Routledge.
18. <http://www.frw-ag.ir>
19. http://www.iransport.net/News/Asp/Detail_News.asp?id=40249
20. <http://www.qudsdaily.com/archive/1386/html/11/1386-11-08/page55.html#15>
21. <http://www.roshanbabaaee.com/h-list.htm>
22. <http://www.tebyan.net/index.aspx?pid=21736>
23. Roberts, Peter and Sykes, Hugh (2000): Urban Regeneration, SAGE.
24. www.cgie.org.ir
25. www.chn.ir
26. www.westadoe.ir
27. Yuskel, I and diviner, M.D (2007): Using the analytic network process (ANP) in a SWOT analysis – a Case study for textile firm, Information sciences, No177, Elsevier.